

טו:

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

מסורת הש"ס

עין משנה ונר מצווה

(א) שניעות כח... (ב) שניעות כח... (ג) שניעות כח... (ד) שניעות כח... (ה) שניעות כח... (ו) שניעות כח... (ז) שניעות כח... (ח) שניעות כח... (ט) שניעות כח... (י) שניעות כח...

גליון הש"ס

תוב' ר"ח במאי וכו' ר"ח אברת בנין ע"י שנת דף ד ע"א תוס' ד"ה קודס. טימן דף ג ע"א תוס' ד"ה ופקטינו:

מוסף רש"י

דאמר ר' יוחנן... פטור מלקות דלא תשא (פסחים סג.) ומכל מקום חלוקין בעטמא של דבר. טעמא דהיינו מה לא יסב מה ומר לת ליה טעמא דמר. ולקמן מפרש פלגמתייהו (שבוטוח ג.)

רבינו הגנאל

מאן תני כל לא העשה שקדמו עשה לוקין עליו ר' יוחנן האמר ר' יוחנן לתא תני קיימו ולא קיימו. ור"ש לקיש אמר בטלו ולא בטלו במאי פליגי בהתראת ספק בנך שלקח האם על הבנים ומתרין בו לא תקנתה ר"ש לקיש אמר בנך זו התראת ספק היא שיתכן לו אחרי שקדמו עשה לוקין ודמיא שיתקנה שילתנה ודמיא היא התראת ודאי בנך שאם לשטמה התירו בו טעמא דהיינו אמת חלקה ושחטה ור' יוחנן אמר אפילו התראת בלקיחה שמה התראת. ואזויר לטעמייהו שבוטח שאוכל ככר זה היום ועבר היום ככר זה אכלה ר' יוחנן ור' שמעון בן לקיש דאמרי תרווייהו איני לוקה ר' יוחנן אמר איני לוקה כ"י.

מידי הוא טעמא אלא לרבי יוחנן. מי הוה לך לדרוש כל ימיו בעמוד והחור ר' יוחנן שאמר לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו וקשיא ליה אונס שגריש דקמיני אינו לוקה והוה לך לעשותו לאו שיתק לעשה: האמר ליה רבי יוחנן למא. לקמן מני בטלו חייב לא בטלו פטור. אבל ר"ל דמי קיימו ולא קיימו לא דריש ליה לעמוד והחור אלא לפני הגירושין לומר כל ימיו תהיה לו לאשה ולא ישלחנה ולדידיה לאו שקדמו עשה ולא שיתק לעשה שוין ואין לוקין עליהן אלא יקיים העשה מיד כשהידיהו ב"ד להחזיר: א"ל מאי קאמר. אי בקיים מתני פטור בלא קיימי מתני חייב וכו' ע"פ של בטלו פטור דביטול מתני חייב על כרחק מתני פטורא בלא ביטול ואע"פ שלא קיימי פטורא בלא ביטול ולא בעלו. בטל עשה שנה חייב לא בטל עשה שנה חייב: קיימו ולא קיימו. קיימו פטור לא קיימו כשאמרין לו קיים מלקין אותו. וכ"כ יוחנן מוקים לה למתניתין בלאו היתק לעשה דלילי בלאו שקדמו עשה כפירא ליה דלוקין ולריש לקיש בין ניתק בין קדמו עשה

שיון: רבי יוחנן סבר הפרתא ספק שמה הפרתא. ואע"ג דכל לא תעשה שיתק לעשה לדבריו התראת ספק היא שהרי כשעובר עליו הלאו לר"י התרות בו והוא אמר שגמר הלאו דביטול העשה תלוי וכשאמרין בו אל תגרש ספק הוא שמה לא יבטל את העשה להדידה בהנאה (ו) ולכשידידה ויבטלו קאמר דלוקי אלמא התראת ספק שמה התראת: וריש לקיש סבר הפרתא ספק לא שמה הפרתא. אלא אם היה גמר הלאו תלוי דביטול העשה לא היה לוקה עליו ולא הלאו משגריש נגמר והוא לה התראת ודאי והעשה ניתן להיות תחת המלקות ולכשיבא לבית דין או יקיים או ילקה. ואי קשיא לרבי יוחנן נמי איכא למימר (ו) בהתראת ודאי ומר בו כשכא לבטל את העשה שהוא עקירת הלאו לעולם התראת כשעה שעובר על אזהרתו בענין ופליגי היא מליה דבדר אחר כדאמרין בשבועות (דף סא:) שביעה שלא אוכל ככר זו או אוכל זו חלילה לתנאים והדר חלילה לאיסקריה התראת ודאי היא חלילה לאיסקריה והדר חלילה לתנאים היא התראת ספק אלמא התראת כשעת איסור בענין ואע"פ שאין הלאו נגמר עד שישלח את של תנאי: דאמרי תרווייהו אינו לוקה. ומיהו טעמיה דמר לאו כי טעמיה דמר: אוכל ולא אכל עבר על שבועתו כשהוא יושב (ו) ובעל ואין כאן מעשה והתראת ספק נמי היא שהרי תלה זמן לשבועתו כל היום: מוס

היה תרופה וכו' ר"ח אברת בנין ע"י שנת דף ד ע"א תוס' ד"ה קודס. טימן דף ג ע"א תוס' ד"ה ופקטינו:

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

אלה דוקא כשמתקיים העשה אחר שעבר הלאו בתוך כדי דיבור וכן פי' הקונטרס בפרק שילוח הקן (חולין דף קמא.) ומיהו קלת קשה דל"כ לר"י לפרש הא דקמיני מחזיר ואינו לוקה שמחזיר מיד בתוך כדי דיבור אחר הגירושין וכן המשנה ואינו לוקה ולא משתמע הכי כלל

מידי הוא טעמא אלא לרבי יוחנן האמר ליה רבי יוחנן לתנא תני בטלו חייב (ו) ולא בטלו פטור דתני תנא קמיה דרבי יוחנן כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה קיים עשה שבה פטור ביטול עשה שבה חייב א"ל מאי קא אמרת קיים פטור לא קיים חייב ביטול חייב לא ביטול פטור תני ב"ביטול ולא ביטול ורבי שמעון בן לקיש אומר קיימו ולא קיימו במאי קא מופלגי בן לקיש התראת ספק קא מופלגי כמר סבר התראת ספק בשמה התראת ומר סבר התראת ספק לא שמה התראת ואזויר לטעמייהו דאיתמר שבועה שאוכל ככר זה היום ועבר היום ולא אכלה רבי יוחנן ור"ל דאמרי תרווייהו אינו לוקה רבי יוחנן אומר: אינו לוקה מושם

היה תרופה וכו' ר"ח אברת בנין ע"י שנת דף ד ע"א תוס' ד"ה קודס. טימן דף ג ע"א תוס' ד"ה ופקטינו:

היה תרופה וכו' ר"ח אברת בנין ע"י שנת דף ד ע"א תוס' ד"ה קודס. טימן דף ג ע"א תוס' ד"ה ופקטינו:

כב א מ"י ט"ו מ"ל סנהדרין הלכה ד סנה עין ק"י וע"פ כ"מ וכו' י"ח ט"ס הלכה ב: כד ב מ"י ט"ו ע"פ הלכה ד ופ"ה מ"ל שטות הלכה ב וע"פ כ"מ: כה ג מ"י ט"ו מ"ל שטות הלכה ב:

הגהות הב"ח

(א) גמי' בטלו חייב לא דל"ל וזאת ו' מתקן: (ב) ר"ש ד"ה וריש לקיש וכו' איכא למימר בה התראת ודאי: (ג) ר"ה אוכל וכו' יושב בטל כ"ל וזאת ו' מתקן: (ד) תוס' ד"ה (נפ"ל) היתחל וכו' אלא כדי דבור נמי דהלשון משמע שנה לשאל: (ה) בא"ד פי' הקונטרס דשפתין דאית למימר דהוי כל דקאמר הבא דהוי כל ימיו בעמוד והחור משמע שפיר לעולם אף כשכא לר"י כל זמן שצויר להחזיר אפילו מילין להחזיר כשכא לר"י דהא דרשין ליה מיתורא דכל ימיו דהכי קאמר לא יוכל לשלחה שילוחין שיהו שילוחיה כל ימיו דהיינו בצאתי מחזיר כלל: (ו) מיר"י הוא טעמא אלא א"ר יוחנן הא אמר ר"ה רבי יוחנן לתנא תני ביטול חייב א"ר ביטול פטור. משמע אבל רבי שמעון בן לקיש דאית ליה קיימו ולא קיימו לית ליה תירוצא דבעמוד והחור קאי דדריש כל ימיו תהיה לו לאשה ולא ישלחנה וא"ת לילקי גם כי החזירה דהאי אינו לאו היתק לעשה הוא שקדמו עשה ללחו לריש לקיש דלית ליה דרשה דעמוד והחור קאי ופי' בקונטרס דלריש לקיש לאו שקדמו עשה ולא שיתק לעשה שוין ואין לוקין עליו אלא יקיים העשה מיד כשהידיהו לו בית דין להחזירה וקשה לריש לקיש דקבירא ליה לאו שיתק לעשה ולא שקדמו עשה שוין עמא שנה אל המקדש ומתני' אמאי לוקי הכי הוא ניתק לעשה ויקיים העשה כשהידיהו לו ב"ד ללאת מן המקדש כיון דאית ליה לאו שקדמו עשה (ו) אין לוקין עליו וי"ל דמיידי שמוהירין אותו ללאת ואומר שלא ילא ומד לוקי לריש לקיש דסבר קיימו ולא קיימו וא"ת א"כ מאי פריך לעיל כמיבא ותנינא תנינא טעמא שנה אל המקדש דלוקי ואמאי לא דמי אותה דמי נילא שקדמו (ו) לעשה אין לוקין הכא לוקי כשמוהירין בו ב"ד ללאת והוא אומר שלא ילא ויש לומר דהאי טעמא דפרישנא לא שייך אלא לריש לקיש דאמר קיימו ולא קיימו אבל הכא דמיידי תנינא היינו אליבא דר' יוחנן דאית ליה ביטול ולא ביטול וא"כ כי נמי מוהירין (ו) לא ילא ולא מחייב כיון דעדיין לא ביטל ודוחק הוא האי מירוצא ולכן פי' הר"ר שלמה מדר"ש היתחל למ"ד ביטול קאי אהתקפתא לעיל דייק מתני' דהטמא הנא אל המקדש ולא שיתקדמו (ו) לעשה וייק דאי אין לוקין דמשום שיתק לעשה וכל כמה שלא בטלו חשיב ניתק כל כמה שצויר וא"כ כיון שאם יראה ללאת היאך לוקי היא לא משכחת ביטול אלא למ"ד תני קיימו ולא קיימו א"כ הכי דייק לאו שקדמו לעשה לוקין עליו כי נמי אין לוקין משום דחשיב ניתק לעשה הכא לוקין דמשכחת ליה לא קיימו משכחם למקדש טעמא והואויר לו שיצא ואינו יושא ועוד ראה להאי פירושא דקאי לעיל כדפי' דאי כפי' דפי' דקאי אעמוד והחור קשה דכיון דכל ימיו דרשין כל ימיו בעמוד והחור קאי א"כ מאי פריך למ"ד קיימו נהי דכשאר לאו היתק לעשה לוקי כשלא עבר על דהוה בעמוד והחור כל ימיו ומיהו י"ל דלא מיסתברא ליה להעדיפו משאר לאו היתק לעשה כשנ"ס משום דדרשין ביה כל ימיו. קך הקשה משי"ח ומיך וי"ע: במאי קא מופלגי בהתראת ספק דרבי יוחנן אית ליה שמה התראת וריש לקיש אית ליה א"א שמה התראת. (ו) ופי' לכן לא תני ריש לקיש בטלו חייב כיון דאית ליה התראת ספק ודאי כגון שהתרו בנך על אזהרתו כדאמרין בשבועות (דף סא:) גבי שמעתא דככרות ולכן לא מני אמר רש"ל בטלו ולא בטלו ולכן אמר קיימו פטור לא קיימו חייב וא"ת (ו) לא קיים שילוח האם כשצויר דין והואויר לו לא לילקי דבשעה שעבר התראת ספק היא דשמה יקיים העשה וישלחנה תכף לאחר שנטלה וי"ל דהשאה מיהא עובר בלא תקח האם דהא לא קרי מחוסר מעשה וא"כ יש לנו לומר שלא יקיימה אם הוא עושה לעולם מה שהוא עושה עתה שלא נשלחה שעובר בלאו ואינו מקיים העשה (ו) דהכי נמי אמרין צויר שהיה אותה דלוקה על כל אחת (לקמן דף כח.) דלא הו התראת ספק משום דשמה ישאל על מירוחו משום דכיון שהוא עומד הוא עובר ויש לנו לומר שמעולם יעמוד כמו שהוא עכשיו ולא ישאל לחסד לעולם והלכן לוקי כל כמה דלא שאל ופסיר הו התראת ודאי הכא נמי יש לנו לומר דלעולם לא יקיים העשה והו התראת ודאי אבל לרבי יוחנן דתני מלקות דביטול העשה לא ליה מחוסר מעשה דכל אימת דלא עשה שום דבר ולא ביטל שום דבר לא ילקה ופ"ה קשה לבני ושמה לא מפרש ה"א אמר ר' יוחנן קיימו ולא קיימו כריש לקיש דודאי בטלו ולא בטלו משכחא טפי ולא הוה לומר טעמא אלא (ו) רש"ל אמאי לא אמר כ"י יוחנן: ועבר היום ולא אכלה רבי יוחנן ור"ל דאמרי תרווייהו אינו לוקה רבי יוחנן אומר: אינו לוקה מושם (ו) מתחייב עדיין סמוך להקראה לעבור דדוקא גבי מיר ששמה יין מיד ועובר אמרין דיש לנו לומר שלא כשאר אינו שאל עכשיו: אף